

AVRUPA ENERJİ KONFERANSI VE ENERJİ SEKTÖRÜ PLANLAMASINDA İSTATİSTİK DİSİPLİNİ

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİNOĞLU

GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu'nun Elektrik Enerji Komitesi, 1985 Ocak ayında yapılan Türkiye (TEK) Hükümeti'nin de katıldığı 43. oturumunda S.S.C.B. Hükümeti'nin 14-21 Haziran 1987 tarihleri arasında Moskova ve Leningrad'da "Elektrik Enerji Sistemlerinin Planlama ve İşletme Modellerinin Karşılaştırılması" konulu uluslararası toplantıya ev sahipliği yapma öneri ve çağrısını takdirle kabul etti. Seminerin başlıca amacının evrensel ve uluslararası düzeyde bilgi alışverişinde bulunmak ile yapılacak bilgi değişiminin doğru ve yararlı biçimde üye ülkelere yansımaları sağlamak olduğu açıklandı. Ayrıca 1973'te Alma Ata/Kazakistan ve 1979'da Atina/Yunanistan'da yapılan son toplantıların geleneksel bir devamı olduğu hatırlatıldı.

KONULAR

Dört ay sonra 1985 Mayıs'ında yapılan Elektrik Enerji Komitesi'nin uzmanlar toplantısında, tesbitinde Türkiye'nin de aktif katkılarıyla rol oynadığı seminerin ana ve alt maddeleri uzun tartışmalardan sonra belirlendi. Enerjinin üretimi iletimi ve dağıtımı ile işletmesi başlıklı üç ana maddeye bağlı olarak saptanan alt maddeler ise şöyle sıralandı:

Enerji ve güç tahmin yöntemleri, üretim planlama modelleri, sistemde güvenilirlik ve yedek güç ve de uluslararası enterkonneksiyon açısından optimal üretim birimleri kombinasyonu, münferit santral modellemesi ve çevresel kısıtlar; iletim planlama modelleri, farklı iletim sistemleri geliştirme senaryolarının parasal ve teknik kıyaslaması, güvenilirlik ve uluslararası bağlantılar açısından optimal iletim ağının tasarımı ve işletme planlaması, yük tahmin yöntemleri, kısa dönem güç ve enerji talep tahminleri ile işletme güvenliğinin denetimi ve değerlendirilmesi.

RAPORTÖRLÜK GÖREVİ

Bir yıl sonra 1986 Mayıs'ında yine Cenevre'de yapılan uzmanlar toplantısında Fransa, Türkiye ve Çekoslovakya'ya 1. madde (enerjinin üretimi), S.S.C.B. ve Doğu Almanya'ya 2. madde (enerjinin iletimi), İsveç ve S.S.C.B.'ye 3. madde (enerjinin dağıtımı ve işletmesi) kapsamında olan tüm tebliğlerin okunup incelenmesi, toplu özetlenip raporlanarak sunulması aşamalarından oluşan raportörlük görevinin verilmesi kararlaştırıldı. Türkiye'nin de bulunduğu 1. konuya ait raportörlük hizmetleri Cenevre'deki sekreteryanın üye ülkelere ait bildirimleri 1986 Haziran'ından itibaren raportörlere göndermesi ile Tiilen başlamış oldu. TEK, taahhüt ettiği özet raporu İngilizce olarak bir nüsha Cenevre'ye, bir nüsha da grup koordinatörlüğü görevi verilen EDF/Fransa'ya 1986 Aralık ayı bitmeden gönderdi. Bilahare, üç raportörün çeşitli ağırlık ve dillerdeki katkılarıyla (Fr., Ing., Rusça) konsolide rapor üç dilde Moskova'da sunulmak üzere hazırlanarak katılan hükümet üyelerine 89'e yakın bildiri nüshaları ile gönderildi. Benzer yolla 2. ve 3. grup raportörleri de üzerlerine düşen görevi tamamladılar.

SEMINERİN YAPILMASI

Tüm hazırlıklardan sonra 14 Haziran 1987'de Moskova'da raportörler ön toplantısı ve kayıtlar ile başlayan ve son iki günü Leningrad'da bir hafta süren bu konferansta 21 ülkeden katılan 220 hükümet temsilcilerinin bildirimleri özetler halinde sunuldu ve soru cevap şeklinde tartışıldı. Türkiye'den katılan iki bildiri olan "Büyük Enerji Sistemlerinde Güvenilirlik İstatistiklerinin İleriye Dönük Hesaplanması-TEK Enterkonnekte Sistem Uygulaması (1992); M. Şahinoğlu" ve "WASP Uluslararası Atom Enerjisi Paket Programının TEK Enterkonnekte Sisteme Uyarlanması; G. Günvaran, G. Oktay, F. Oral" bu makalenin yazarı tarafından ayrı ayrı takdim edildi. TEK'in katettiği

hamlelerin önemi (1985 yılı A.E.K. Elektrik Enerji Komitesi istatistiklerine göre toplam enerji tüketiminde 1984'de yıllık : 11.5 ve 1985'de % 9.5 artış ile 28 üye ülke arasında liste birincisi) ve Balkan Enerji İletim Sistemleri Enterkonneksiyonu Komitesi'nde yeni devrettiği oldukça etkin bir dönem başkanlığı ardından Cenevre/A.E.K. Enerji Komitesi'nde layık görüldüğü yeni dönem başkanlığı ile dış tanıtıma ve A.E.K. ile entegrasyona önem verdiği belirtildi. Merhum TEK Genel Müdürü Ayhan Erkan'ın her iki komitedeki etkin çalışma ve katkısının unutulmıyacağı ve saygı ile bir kez daha burada anılmasına işaret edilerek konuşma bitirildi.

KATILAN ÜLKELER VE ULUSAL ÇIKARLAR

Konferansa Türkiye'nin de bulunduğu 6 raportör hükümet dışında, Avusturya, Finlandiya, Batı Almanya, Macaristan, İtalya, Norveç, Polonya, İspanya, İsviçre, Britanya Adaları, Yugoslavya, Bulgaristan, Kıbrıs (Rum) ve Uluslararası Atom Enerji Ajansı (IAEA) ile Batı ve Orta Avrupa Enterkonneksiyonu Birliği (UCPTE) temsilcileri katıldılar. Rusça, Fransızca ve İngilizce dillerinde anında teknik çeviri yapıldı.

Üç ana konuya ait raportör üyelerin şundukları sözlü özetlerde; üye ülkelerin ulusal çıkarları doğrultusunda enerjide kesin bağımsızlık ilkesini izlediklerini fakat karşılıklı çıkara dayalı enerji alış-verişini destekleyecekleri ve her ne pahasına olursa olsun kendilerine özgü

enerji modelleme ve işletme hedeflerine kendi yetişmiş insan güçleriyle ulaştıklarına dikkat çekildi. Bu konuda da en geçerli etmenin, ülkelerin kendi enerji sistemlerini tanıyan uzmanlarca uyguladıkları sabırlı, ısrarlı ve akılcı tavırla bilgisayar tabanlı, ileriye dönük modern istatistik disiplinli matematiksel planlama ve işletme modellerinin geliştirilmesi olduğu gösterildi. Bu aşamaları halleden ülkelerin, bu konferansın asıl amacı olan bilgi değişimine daha seri uyum sağlayacağı ve katkıda bulunabileceği mantığına yer verildi.

Kuşkusuz bu tür toplantılarda olduğu gibi, kendi iyi bildikleri güncel sorunlarına somut çözümler arayan planlamacı ve işletmeciler kazançlı çıktılar. Zira, seminerin en belirgin pratik amacı, "acaba benim ülkem eksikliğini diğer tamamlayabilir mi" sorusuna aranan yanıtı. Bu yüzden, söz alan konuşmacıların sık sık sorularını "Bizim şöyle bir sorunumuz var.. Siz bu durumda anlattığınız yöntemi nasıl uyguladınız?" şeklinde yönlendirdikleri gözden kaçmadı. Ancak özetle, en çok vurgulanan konu, seminerin ana gayesi olan planlama ve işletme modellerinin kıyaslaması ve karşılıklı edinilen yararları. Burada da temel unsurun ülke hedefine yönelik bir matematiksel modellemenin ve özellikle geleceğin elektrik güç ve enerji arz-talep tahmininde çağdaş istatistiksel disiplininin vazgeçilemeyeceği gerçeği idi.

Toplantı, kapanış bildirisi ve genel dilekler ile ilerideki bir tarihte tekrar toplanabilmek temennisi ile sona erdi.

DUYURU

7 EKİM 1988 SAAT 17.00'de
ODTÜ ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ
1973 MEZUNLARI 15. YIL KUTLAMA TOPLANTISI
YAPILACAKTIR.
TÜM İLGİLENENLER VE
ODTÜ ELEKTRİK MEZUNLARI ÇAĞRILIDIR

Yer: ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümü
DÜZENLEME KURULU